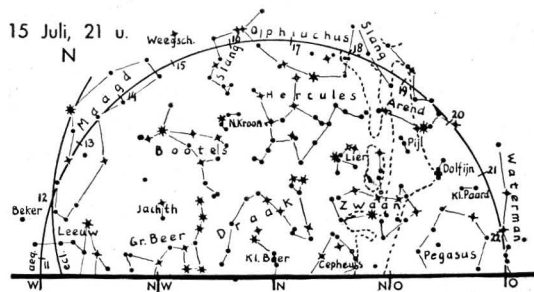
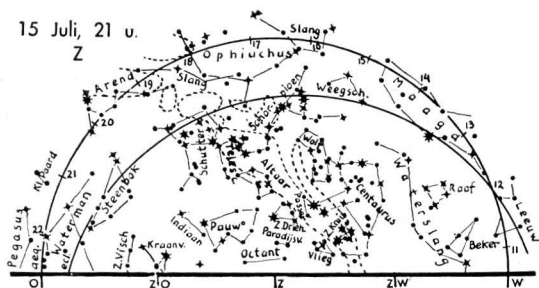

DE STERRENHEMEL IN JULI

GELDIGHEID VAN DE KAARTJES:

15 Mrt. 15 Apr. 15 Mei 15 Juni 15 Juli 15 Aug.
5 u. 3 u. 1 u. 23 u. 21 u. 19 u.

MAANPHASEN:— V.M. 5 Juli; L.K. 11 Juli; N.M. 18 Juli; E.K. 26 Juli.

Gedeeltelijke maansverduistering, zichtbaar in N. I. op 5 Juli.

PLANETEN.—MERCURIUS is als morgenster in te ongunstigen stand voor de waarneming.

VENUS is evenmin waar te nemen.

MARS komt tegen het einde der maand te 5.1 u. op en zal vermoedelijk niet zichtbaar zijn.

JUPITER (R. K. 17.1 tot 16.9), ondergang van 4.4 u. tot 2.2 u., blijft in den voornacht een gemakkelijk waar te nemen object tusschen Schorpioen en Schutter.

SATURNUS (R. K. 23.6), opkomst 23 u. en 21 u., resp. op 1 en 31 Juli, is goed te zien.

Leersum.

S. W. VISSER.

KORTE MEDEDEELINGEN

Lamprophorus.— Op mijn vroegere woonplaats Fort de Kock, in de Padangsche Bovenlanden, op 920 m hoogte gelegen, was het lichtgevend insect, in De Trop. Natuur van December jl. beschreven, volstrekt niet zeldzaam. Nog talrijker kwam het in het op ca 700 m gelegen plaatsje Padang Pandjang voor. Een daar wonende kennis zond mij dikwijls exemplaren, die hij des avonds op de vergane bladeren tusschen bamboestruiken ving. Blijkbaar zochten zij daar naar slakken, hun geliefkoosd voedsel. Zonder uitzondering waren het wijfjes of vrouwelijke larven van verschillende leeftijd en grootte. De mannetjes kwamen zeldzamer voor en werden meestal overdag gevangen. Ofschoon ik wel vermoedde, dat deze laatste, van dekschilden voorziene kevers bij de reusachtige, vleugellooze wijfjes behoorden, was ik daarvan toch niet geheel zeker en ik bracht daarom een aantal volwassen wijfjes en enkele mannetjes in een geschikte kweekkast samen. Tot paring is het echter nooit gekomen, en eieren werden ook niet afgezet.

Aangezien ik moeilijk aan slakjes kon komen, voedde ik de insecten met stukgesneden regenwormen en met suikerwater, dat ik met behulp van een dun houtje droppelsgewijze tusschen hun kaken bracht en dat zij gretig aannamen.

De schrijfster van het artikel in de December-aflevering van De Trop. Natuur spreekt van een donkerbruine kleur van het chitinepantser, doch de talrijke exemplaren, die in Sumatra door mijn handen gingen, waren alle, zonder uitzondering, zwart van kleur.

Een kleurafwijking, die bij een zeker percentage van de wijfjes voorkomt en blijkbaar tot nu toe niet in de literatuur vermeld werd, is het ontbreken van den lichtgelen randzoom aan de lichaamssegmenten. Deze kleurafwijking heeft met den leeftijd niets te maken, want men vindt zoowel larven als volwassen wijfjes zonder gele teekening.

Omstreeks 1926 zond ik een groot aantal levende larven en volwassen wijfjes van *Lamprophorus* aan Dr PARAVICINI te Buitenzorg, die ze gedurende geruimen tijd in leven hield, doch door een onachtzaamheid van zijn bediende gingen zij tenslotte alle te gronde.

Ik wil nog vermelden, dat ik herhaaldelijk doch steeds vruchteloos getracht heb de mannetjes van deze *Lamprophorus* aan te lokken, door de in kooitjes opgesloten wijfjes bij avond in mijn tuin bij een bamboestoel neer te zetten. Dit is dezelfde methode als door Dr MJÖBERG in Borneo bij *Dulitica paradoxa* met succes toegepast werd.

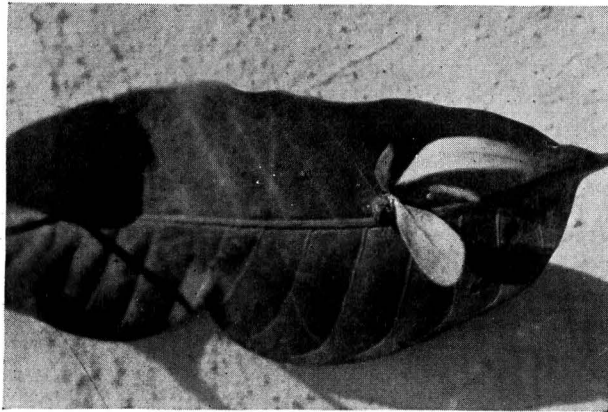
Bandoeng, Februari 1936.

EDW. JACOBSON.

Een tijtak met twee koppen.— In navolging van de inzending van den heer VAN DER MEER MOHR in de Februari-aflevering, doe ik U een foto toekomen van een tijtak met twee koppen, die een der leerlingen der A. M. S. te Semarang meebracht. Het diertje was reeds in alcohol geconserveerd, wat te betreuren was, daar een studie van de voedselopname interessant zou geweest zijn. Tevens had het nog voor andere waarnemingen kunnen dienen.

In ieder geval blijft dit monstrum een curiositeit, die ik den lezers niet wilde onthouden.

Het dier had zich in de alcohol eenigszins gekromd, zoodat om het te kunnen fotografeeren het min of meer geforceerd in de goede houding moest worden gebracht. De schedel werd daarbij ongelukkigerwijze eenigszins door de vingers gedeukt. De afmeting van kop tot staart bedraagt ca 4 cm.

Kiemplantje van *Dendrophthoe pentandra* op een mangga-blad.

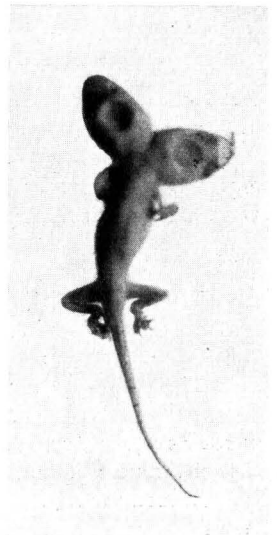
Kieming van *Dendrophthoe*-zaad.

— Als tweede curiositeit, door een leerling der H.B.S. te Semarang medegebracht, beelden wij hier af een kiemplantje van *Dendrophthoe*

pentandra (pasilan) op het blad van *Mangifera indica* (mangga).

Duidelijk is op de foto te zien, dat de parasiet zich aan de hoofdnerf van het blad heeft vastgehecht.

Semarang, Maart 1936.

W. H. DE KRAMER.

Caprimulgus macrurus Hrsf.-

Hierbij een foto van een jonge nachtzwaluw, die ik in April 1935 in 't hartje van Borneo gekiekt heb.

Mijn Dajaksche schooljongens hadden het dier gevangen: 't zat op den grond in de rimba en vloog met z'n moeder (?) op. Volgens mij is het een *Batrachostomus*, maar de soort heb ik niet nader kunnen bepalen.

Hieronder volgen nog eenige aantekeningen, die ik toen van den vogel heb gemaakt.

De nagel van den middenteen is niet gekorven. Evenwel bezit de vogel (nog) geen hoornige bek. Opvallend is de breede band boven de oogen van bruingele, iets rossige, donzige veertjes. Bovenkop: zandkleurig met driehoekige, zwarte vlekken aan 't eind van de veertjes. Wangen: roodbruin. In den nek een donkerbruinen band. Bovenvleugeldekeveren ook zandkleurig als bovenkop, middelste vleugeldekeveren met zwarte punten. Slagpennen zwart. Kin en borst donkerbruin; onderdeelen grijs met veel teekening in licht en donker. Pooten zwart.

Caprimulgus macrurus HORSF. Jong in overgangskleed. Embaloeh-gebied, 16.4.35.

[foto v. d. schr.]

Het eenige geluid wat ik van dezen vogel gehoord heb, was een zachtklagend *pieoe*.

De Enbaloeh-Dajaks noemden den vogel aarzelend *tèktëror*, maar dit is bij hen eigenlijk de naam voor *Lyncornis temmincki*.

Pontianak.

J. DUNSELMAN.

Dr MAX BARTELS was zoo vriendelijk ons te berichten, dat de hier afgebeelde geitenmelker *C. macrurus macrurus* HORSF. is, en wel een jong in overgangskleed. De kerving van den nagel van den middenteen is bij de jonge vogels veel minder opvallend dan bij de ouden. Deze soort heeft volgens onzen zegsman een bruine kin en borst, met lichtere teekening, terwijl de slagpennen en pooten donkerbruin zijn.

Red.

MEDEDEELING VAN HET HOOFDBESTUUR

Jaarlijksche Algemeene Vergadering.— Deze is thans definitief vastgesteld op *Zondag 21 Juni a.s., des morgens te 10 uur*, in het gebouw van de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging, Koningsplein Z. 11, Batavia C

Agenda:

1. Opening door den Algemeen Voorzitter
2. Verslag over den finantieelen toestand der Vereeniging
3. Verantwoording en verslagen der afzonderlijke afdeelingen
4. Uitgaven der Vereeniging
5. Diverse voorstellen en propaganda
6. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Voorzitter en secretaresse van de Afd. Soerabaja, Dr J.H. COERT en diens echtgenoot, vertrokken eind Mei, via China en Japan, met verlof naar Europa.

BOEKBESPREKINGEN

L. COOMANS DE RUITER.— **Borneo-Orchideeën.** JOH. ENSCHEDÉ en Zonen, Haarlem, 1935.—78 blz. + index. Prijs mij onbekend.

Dit boekje, dat oorspronkelijk als artikelenreeks bedoeld was, is niet te vergelijken met „Uit Borneo's Wonderwereld” van denzelfden schrijver. Het wil trouwens slechts beschrijvingen geven van een 48-tal genummerde en afgebeelde soorten uit 18 orchideeën-geslachten (gerangschikt in alphabetische volgorde), aan welke vaak korte gegevens t.o.v. de verspreiding en de cultuur verbonden worden. Het is wel een aardig boekje, dat het raadplegen waard is. De gewild moderne uitvoering echter kan mijn bewondering niet hebben: de afbeeldingen zijn alle tegen den bovenrand aangedrukt en hebben daardoor bij het afsnijden noodeloos geleden.

De opzet van het boekje beoogt—de naam van den schrijver zegt dit reeds—betere bekendheid te geven aan de orchideeën van Borneo, „hetgeen weer nieuwe strijders voor de beschermingsgedachte werven” kan.

V. SL.

W. ROEPKE.— **Rhopalocera javanica. Geïllustreerd overzicht der dagvlinders van Java. Fam. Papilionidae en Pieridae.** Publ. 12 der stichting „Fonds Landbouw Export Bureau 1916-1918. Wageningen, 1935. 102 blz., 1 gekleurde en 11 zwarte platen naar photo's. Prijs f 2.50.— Naar een geïllustreerd, degelijk en tevens *Nederlandsch* werk, zooals dit, het eerste van een serie